

RELACION

PËR

PROJEKTLIGJIN “PËR DISA SHTESA DHE NDRYSHIME NË LIGJIN NR.113/2020, “PËR SHTETËSINË””

I. QËLLIMI I PROJEKTAKTIT DHE OBJEKTIVAT QË SYNOHEN TË ARRIHEN

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, miratuar me ligjin nr.8417, datë 21.10.1998, të ndryshuar, rregullon në nenet 19 dhe 92, institutin e shtetësisë shqiptare, duke përcaktuar që fitimi i shtetësisë dhe lënia e saj parashikohen me ligj.

Republika e Shqipërisë me ligjin nr.8942, datë 19.9.2002, ka ratifikuar Konventën Evropiane “Për shtetësinë”.

Në kuadër të procesit të hartimit të këtij projektligji është analizuar kuadri ligjor ndërkombëtar, i ratifikuar nga Republika e Shqipërisë dhe kuadri ligjor në fuqi. Gjithashtu, u analizuan problematikat e ndeshura në praktikë, gjatë zbatimit të ligjit nr.113/2020, “Për shtetësinë”, dhe pas vlerësimit të ndryshimeve që duhet të bëhen në ligj, u arrit në konkluzionin për disa ndryshime.

II. VLERËSIMI I PROJEKTAKTIT NË RAPORT ME PROGRAMIN POLITIK TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, ME PROGRAMIN ANALITIK TË AKTEVE DHE DOKUMENTE TË TJERA POLITIKE

Miratimi i këtij projektligji nuk është parashikuar në programin e përgjithshëm analitik të projektakteve të Ministrisë së Brendshme, për vitin 2023.

III. ARGUMENTIMI I PROJEKTAKTIT LIDHUR ME PËRPARËSITË, PROBLEMATIKAT, EFEKTET E PRITSHME

Në nenin 1 të projektligjit parashikohet që pas pikës 2, të nenit 7, shtohet pika 3 me këtë përmbajtje:

“3. Një fëmijë i lindur brenda territorit të Republikës së Shqipërisë nga prindër me shtetësi tjetër, të cilët qëndrojnë në mënyre të ligjshme në territorin e Republikës së Shqipërisë, mund të marrë shtetësi shqiptare me pëlqimin e të dy prindërve”.

Ky përcaktim është shtuar, pasi ka qenë parashikuar në nenin 8, të ligjit nr.8389, datë 5.8.1998, “Për shtetësinë shqiptare”, të shfuqizuar.

Në nenin 2 parashikohet që në pikën 4, të nenit 8, “pas fjalëve në shkronjën “c”” shtohet “dhe “e””.

Në pikën 4, të nenit 8, përcaktohet: “I huaji, fëmija i mitur i të cilit ka shtetësi shqiptare, mund të paraqesë kërkesë për të fituar shtetësinë me natyralizim edhe nëse nuk plotëson kushtin e përcaktuar në shkronjën “c”, të pikës 1, të këtij neni, nëse ka banuar në mënyrë të ligjshme dhe të vazhdueshme në territorin e Republikës së Shqipërisë të paktën për tre vjet.”.

Në këtë pikë, pas shkronjës “c” është shtuar edhe nëse nuk plotëson kushtin e shkronjës “e”, të pikës 1, e cila përcakton:

“e) zotëron njohuri të gjuhës shqipe, të folur e të shkruar, të vërtetuar nga institucioni përkatës arsimor, si dhe njohuritë bazë të historisë së Republikës së Shqipërisë, sipas rregullave të përcaktuara nga institucionet e arsimit të lartë;”.

Gjithashtu, në projektligj është parashikuar që në pikën 1, të nenit 9, fjalët “... që ka mbushur moshën 18 (tetëmbëdhjetë) vjeç ...” të hiqen, dhe pas pikës 1 të shtohet pika 1/1, me këtë përmbajtje:

“1/1. Për shtetasin e huaj që nuk ka mbushur moshën 18 vjeç, shtetësia shqiptare, sipas pikës 1, të këtij neni, mund të fitohet vetëm me pëlqimin e të dy prindërve ose të kujdestarit ligjor.”.

Këto ndryshime ligjore kanë për qëllim që Republika e Shqipërisë kur ka interes kombëtar apo interes në fushën e arsimit, shkencës, artit, kulturës, ekonomisë e sportit, të përthithë sa më shumë talente që nuk e kanë mbushur moshën 18 vjeç. Një ndër propozuesit kryesorë të ndryshimeve ligjore është Federata Shqiptare e Futbollit (në vijim FSHF).

Prej disa dekadash FSHF-ja realizon aktivitetin e saj në fushën e sportit të futbollit, duke synuar përmirësimin e kushteve për sportistët, si dhe për ngritjen e nivelit të lojës në skuadrat e futbollit në vend dhe në mënyrë të veçantë forcimin e imazhit të skuadrave kombëtare të futbollit në nivel rajonal, evropian dhe ndërkombëtar.

Federata Shqiptare e Futbollit është anëtare e Federatës Ndërkombëtare të Futbollit FIFA, prej vitit 1932, ndërsa në Unionin e Federatave Evropiane UEFA, prej vitit 1954.

Aktualisht, në vendin tonë loja e futbollit ndiqet dhe zhvillohet:

1. Në nivel të kampionatit kombëtar - kupa e Shqipërisë në kategoritë:

- a) Kampionati kombëtar kategoria superiore A;
- b) Kupa e Shqipërisë -skuadrat e nivelit A;
- c) Kampionati kombëtar kategoria U19;
- ç) Kampionati kombëtar kategoria U 17;
- d) Kampionati kombëtar kategoria U 15;
- dh) Kampionati kombëtar kategoria U 13 ;
- e) Futbolli për fëmijët në mosha të vogla.

2. Kombëtarja shqiptare për meshkuj, e përbërë nga disa kategori:

- a) Kombëtarja shqiptare kategoria A;
- b) Kombëtarja shqiptare kategoria U 21;
- c) Kombëtarja shqiptare kategoria U 20;
- ç) Kombëtarja shqiptare kategoria U 19;
- d) Kombëtarja shqiptare kategoria U 18;
- dh) Kombëtarja shqiptare kategoria U 17;
- e) Kombëtarja shqiptare kategoria U 16;
- ë) Kombëtarja shqiptare kategoria U 15;
- f) Kombëtarja shqiptare kategoria Futsal.

3. Kombëtarja shqiptare për femra, e përbërë nga disa kategori:

- a) Kombëtarja shqiptare kategoria A;
- b) Kombëtarja shqiptare kategoria U 19;
- c) Kombëtarja shqiptare kategoria U 17;
- ç) Kombëtarja shqiptare kategoria U 15.

Në kuadër të forcimit të ekipeve kombëtare, FSHF-ja është gjithmonë në kërkim të sportistëve të rinj, të talentuar dhe me potencial për të kontribuar me talentin e tyre në rritjen e nivelit të lojës së ekipeve kombëtare shqiptare në evenimentet sportive, të cilat përfaqësojnë shtetin shqiptar.

Sipas rregulloreve të FIFA-s dhe UEFA-s aktivizimi i sportistëve nën emrin dhe logon e kombëtares së shtetit shqiptar kërkon në mënyrë taksative që këta sportistë të kenë shtetësinë dhe pasaportën shqiptare.

Për këtë arsye, në rastet kur FSHF-ja evidenton talente të spikatura të sportistëve të huaj ose me origjinë shqiptare (Kosovë, Maqedoni e Veriut, Preshevë, etj), të vendeve të rajonit e më gjerë, lind nevoja e fillimit të procedurave për aplikim të fitimit të shtetësisë shqiptare për këta sportistë të huaj.

Me ligjin nr.113/2020, “Për shtetësinë”, për herë të parë në shtetin shqiptar u parashikuan rastet e veçanta të fitimit të shtetësisë. Shprehimisht, neni 9 i ligjit, përcakton për “Rastet e veçanta të fitimit të shtetësisë shqiptare”, si vijon:

1. Shtetësia shqiptare mund të fitohet nga shtetasi i huaj që ka mbushur moshën 18 (tetëmbëdhjetë) vjeç, kur nuk përbën kërcënim për rendin publik dhe sigurinë kombëtare të Republikës së Shqipërisë, edhe në rastet kur Republika e Shqipërisë ka interes kombëtar apo interes në fushën e arsimit, shkencës, artit, kulturës, ekonomisë e sportit.
2. Për hartimin e programeve të veçanta, përcaktimin e rregullave specifike të kontrollit të veçantë të sigurisë dhe pastërtisë së figurës në standardet më të larta dhe monitorimin e zbatimit të tyre, krijohet një agjenci shtetërore e posaçme, në varësi të ministrit. Organizimi dhe funksionimi i agjencisë miratohet me vendim të Këshillit të Ministrave.
3. Kriteret për fitimin e shtetësisë, sipas programeve të veçanta të përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, procedurat e aplikimit, rregullat e kryerjes së verifikimeve dhe kontroleve të nevojshme miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me bashkëpropozim të ministrit dhe ministrave përgjegjës, sipas fushës së tyre të përgjegjësisë.

Me vendimin nr.1008, datë 25.11.2020, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë së Hartimit të Programeve të Veçanta të Shtetësisë”, u krijua Agjencia e Hartimit të Programeve të Veçanta të Shtetësisë (AHPVSH-ja), e cila në bashkëpropozim me ministrinë përgjegjëse për sportin, hartuan bazën ligjore, duke përcaktuar kriteret teknike, dokumentacionin dhe rregullat proceduralë, për aplikimin nga shtetas të huaj për fitimin e shtetësisë shqiptare nëpërmjet kontributit të veçantë në fusha të caktuara, një nga këto edhe ajo e sportit.

Një risi e tillë, që solli ligji i ri për shtetësinë krijon lehtësi, duke ofruar mundësinë e fitimit të shtetësisë për kontribut të spikatur në fushën e sportit, brenda një kohe më të shpejtë sesa format klasike të fitimit të shtetësisë me natyralizim apo format e tjera të parashikuara në ligj.

Por neni 9, i ligjit nr.113/2022, “Për shtetësinë”, përveç lehtësirave që krijon, është një dispozitë me përmbajtje kufizuese. Që një shtetas i huaj të mund të aplikojë për fitimin e shtetësisë shqiptare, sipas programeve të veçanta të shtetësisë, duhet të plotësojë njëkohësisht, tre kriteret, si më poshtë vijon:

1. Të ketë mbushur moshën 18 vjeç;

2. Të mos përbëjë kërcënim për rendin publik dhe sigurinë kombëtare të Republikës së Shqipërisë;
3. Që Republika e Shqipërisë të ketë interes kombëtar apo interes në fushën e arsimit, shkencës, artit, kulturës, ekonomisë e sportit.

Sipas kësaj dispozite, këto tre kritere duhet të plotësohen në mënyrë kumulative, pasi mungesa e njërit prej tyre do sillte automatikisht refuzimin e kërkesës për shtetësi.

Nga praktika në disa dekada pune, FSHF-ja është e mendimit se vendosja e kriterit “që të ketë mbushur moshën 18 vjeç”, sjell një kufizim të madh në drejtimin e kërkimit, zbulimit të talenteve të reja (jo me shtetësi shqiptare) për dhënien e kontributit të tyre në skuadrat e kombëtares shqiptare.

Në sportin e futbollit, dhe jo vetëm në këtë disiplinë, talentet zbulohen dhe trajnohen që në moshë të vogël. Vendosja e detyrueshme e moshës 18 vjeç e bën të pamundur marrjen e një talenti që në një moshë të vogël dhe ndjekjen e tij, duke kaluar gradualisht kategoritë e skuadrave kombëtare, sipas grupmoshave, dhënien e kontributit nëpërmjet përfaqësimit të shtetit shqiptar edhe në skuadrat kombëtare të grup moshave më të vogla. Vendosja e kufirit të moshës 18 vjeç nuk lejon pajisjen me shtetësinë shqiptare të një sportisti me talent potencialisht të lartë, por që është nën këtë moshë.

Nëse një sportist i huaj ose me origjinë shqiptare (Kosovë, Maqedoni e Veriut, Preshevë, etj) do të evidentohet dhe do ndiqet nga ana sportive, duke kaluar të gjitha kategoritë e skuadrave kombëtare sipas grupmoshave, atëherë kontributi real i tij për shtetin shqiptar do të shtrihej në një hark kohor më të gjatë, duke sjellë përfitime në aspektin sportiv në përfaqësimin e shtetit shqiptar në evenimentet sportive.

Përveç sportit të futbollit, përcaktimi i kriterit moshë “mbi 18 vjeç” përbën një kriter me natyrë kufizuese dhe diskriminuese edhe për disiplina të tjera sportive, pasi sporti, ndryshe nga fushat e tjera si arti, kultura shkenca, lidhet ngushtë me faktorin moshë. Në sportin e futbollit karriera futbollistike fillon në moshë shumë të hershme, 6-7 vjeç.

Gjithashtu, nevoja për ndryshime në ligjin nr.113/2020, “Për shtetësinë”, paraqitet dhe për sa i përket disa parashikimeve të fitimit të shtetësisë shqiptare nëpërmjet programeve të veçanta të shtetësisë, që bazohen në një kontribut të spikatur të aplikuesit. Kontributi i aplikuesit në fushën dhe disiplinën përkatëse ku vepron, ka një natyrë individuale pra të lidhur ngushtësisht me individin. Megjithatë, thjesht sillet në vëmendje të ligjvënësit, për analogji të mënyrës së fitimit të shtetësisë shqiptare me natyralizim, nëse do të vlerësohej aplikimi i

këtyre përjashtimeve për fëmijët nën 18 vjeç dhe për format e veçanta të fitimit të shtetësisë.

Gjithashtu, edhe për fushat e tjera të përcaktuara në nenin 9, mund të jemi përpara kushteve që Republika e Shqipërisë mund të ketë interes për shtetasit e huaj që nuk e kanë mbushur moshën 18 vjeç.

IV. VLERËSIMI I LIGJSHMËRISE, KUSHTETUTSHMËRISE DHE HARMONIZIMI ME LEGJISLACIONIN NË FUQI VENDAS E NDËRKOMBETAR

Baza ligjore e projektligjit janë nenet 19, 81, pika 2, shkronja “b”, 83, pika 1, dhe neni 92, shkronja “c”, të Kushtetutës.

Projektligji “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.113/2020, “Për shtetësinë””, është hartuar në përputhje me Kushtetutën:

- Me nenin 19, ku përcaktohet se:

- “1. Kushdo që lind, duke pasur qoftë edhe njërin prej prindërve me shtetësi shqiptare, e fiton vetiu shtetësinë shqiptare. Shtetësia shqiptare fitohet edhe për shkaqe të tjera të parashikuara me ligj;
2. Shtetasi shqiptar nuk mund ta humbasë shtetësinë, përveçse kur ai heq dorë prej saj.”.

- Me nenin 92, shkronja “c”, ku përcaktohet se:

“Presidenti ushtron edhe këto kompetenca:

- c) jep shtetësinë shqiptare dhe lejon lënien e saj, sipas ligjit;”.

Projektligji i propozuar është në harmoni me Konventën Evropiane “Për shtetësinë”, të ratifikuar me ligjin nr.8492, datë 19.9.2002, dhe me Konventën “Për reduktimin e pashtetësisë”, në të cilën Republika e Shqipërisë ka aderuar me ligjin nr.9059, datë 8.5.2003, dhe me legjislacionin kombëtar.

V. VLERËSIMI I SHKALLËS SË PËRAFRIMIT ME ACQUIS COMMUNAUTAIRE TË BASHKIMIT EVROPIAN (PËR PROJEKTET NORMATIVË)

Projektligji “Për shtetësinë” nuk synon përafrim me ndonjë *acquis* të Bashkimit Evropian, por është në harmoni me Konventën Evropiane “Për shtetësinë”, të ratifikuar me ligjin nr.8942, datë 19.9.2002, “Për ratifikimin e Konventës Evropiane “Për shtetësinë”, si dhe me Konventën “Për reduktimin e pashtetësisë”, në të cilën Republika e Shqipërisë ka aderuar me ligjin nr.9059, datë 8.5.2003.

VI. PËRMBLEDHJE SHPJEGUESE E PËRMBAJTJES SË PROJEKTAKTIT

Projektligji përbëhet nga 5 nene.

Në nenin 1 parashikohet, që pas pikës 2, të nenit 7, shtohet pika 3, me këtë përmbajtje:

“3. Një fëmijë i lindur brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, nga prindër me shtetësi tjetër, të cilët qëndrojnë në mënyre të ligjshme në territorin e Republikës së Shqipërisë, mund të marrë shtetësi shqiptare me pëlqimin e të dy prindërve.”.

Në nenin 2 parashikohet, që në pikën 4, të nenit 8, “pas fjalëve në shkronjën “c”” shtohet “ dhe “e ””.

Në nenin 3 parashikohet që në pikën 1, të nenit 9, fjalët “... që ka mbushur moshën 18 (tetëmbëdhjetë) vjeç ...” hiqen.

Në nenin 4 parashikohet, që pas pikës 1, të nenit 9, shtohet pika 1/1 me këtë përmbajtje:

“1/1. Për shtetasin e huaj që nuk ka mbushur moshën 18 vjeç, shtetësia shqiptare sipas pikës 1, të këtij neni, mund të fitohet vetëm me pëlqimin e të dy prindërve, ose të kujdestarit ligjor,”.

VII. INSTITUCIONET DHE ORGANET QË NGARKOHEN PËR ZBATIMIN E PROJEKTAKTIT

Për zbatimin e këtij projektligji ngarkohen Ministria e Brendshme (Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit dhe Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile), Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Ministria e Arsimit dhe Sportit, Ministria e Kulturës dhe kryetarët e Bashkive.

VIII. PERSONAT DHE INSTITUCIONET QË KANË KONTRIBUAR NË HARTIMIN E PROJEKTAKTIT

Ky projektligj është hartuar nga Agjencia e Hartimit të Programeve të Veçanta të Shtetësisë (AHPVSH-ja) në Ministrinë e Brendshme dhe Drejtoria e Programimit, Standardizimit dhe Harmonizimit të Kuadrit Rregullator.

IX. RAPORTI I VLERËSIMIT TË TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE

Miratimi i këtij projektligji nuk shoqërohet me efekte financiare shitesë për buxhetin e shtetit, përkundrazi, do të ketë efekte financiare pozitive nga të ardhurat që do të mblidhen nga tarifa që aplikohet për shtetësinë.

KËSHILLI I MINISTRAVE